

Prof. dr hab. Zbigniew Machelski
Uniwersytet Opolski
Wydział Nauk o Polityce i Komunikacji
Instytut Nauk o Polityce i Administracji
Tel. 077 4527460
E-mai: zmachelski@uni.opole.pl

**Recenzja dorobku naukowego dr Izoldy Bokszczanin-Gołaś,
w związku z postępowaniem habilitacyjnym w dziedzinie nauk społecznych
w dyscyplinie nauki o polityce, prowadzonym przez Radę Wydziału Nauk Politycznych
i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego**

Wprowadzenie

Recenzję niniejszą przygotowałem w oparciu o postanowienie Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów Naukowych oraz Rady Wydziału Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego powołujące mnie w charakterze recenzenta do Komisji w postępowaniu habilitacyjnym dr Izoldy Bokszczanin-Gołaś w dziedzinie nauk społecznych w **dyscyplinie nauki o polityce**, które odpowiadają **dyscyplinie nauki o polityce i administracji** wg nowej klasyfikacji. Zgodnie z treścią wniosku Habilitantki do Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów Naukowych z dnia 17 kwietnia 2019 r. Podstawą oceny jest osiągnięcie naukowe pod tytułem: „Hybrydyzacja demokracji lokalnej w państwach Europy Południowej (Francja, Hiszpania, Włochy)”. W otrzymanej dokumentacji z Wydziału Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego znalazł się komplet wymagany we wnioskach habilitacyjnych. Materiały te pozwalają na odtworzenie dla potrzeb recenzji, drogi naukowej i osiągnięć Habilitantki.

1. Podstawowe dane o Habilitantce

Pani dr Izolda Bokszczanin-Gołaś jest absolwentką Uniwersytetu Warszawskiego. Studia magisterskie w zakresie nauk politycznych w Instytucie Nauk Politycznych, na Wydziale Dziennikarstwa i Nauk Politycznych, uzyskała w 1993 r. Od 1 października 1994 r. pracowała na stanowisku asystenta w Zakładzie Systemów Politycznych, Instytutu Nauk Politycznych, Wydziału Dziennikarstwa i Nauk Politycznych UW. Dyplom doktora nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce Habilitantka uzyskała 5 czerwca 2002 r., na podstawie rozprawy pt. „Reforma instytucji politycznych Republiki Włoskiej w latach 90”. Od października 2003 r. do 30 września 2016 r. pracowała na stanowisku adiunkta w

Zakładzie Nauki o Państwie i Administracji Publicznej, Instytutu Nauk Politycznych, Wydziału Dziennikarstwa i Nauk Politycznych UW.

2. Osiągnięcia naukowo-badawcze

Na dorobek Habilitantki w zakresie piśmiennictwa naukowego, który recenzent może brać pod uwagę, nie składa się niestety oryginalne i rzetelnie przeprowadzone badanie opublikowane w monografii pt. *Reforma instytucji politycznych Republiki Włoskiej w latach dziewięćdziesiątych XX wieku* (Warszawa 2004, s. 288), gdyż było podstawą dysertacji doktorskiej. Do dorobku naukowego Pani dr Bokszczanin-Gołaś po doktoracie, wliczyć zatem należy 61 prac, w tym 4 monografie (3 współautorskie), jedną współredakcję pracy zbiorowej, 47 rozdziałów w książkach pod redakcją innych autorów i 10 artykułów w recenzowanych czasopismach naukowych. W pracach tych (ze szczególnym uwzględnieniem rozwiązań instytucjonalnych przyjętych w Republice Włoskiej), krzyżują się następujące problemy: **(I)** związane z mechanizmem funkcjonowania władzy wykonawczej; **(II)** dotyczące rozwiązań ustrojowych rzutujących na system polityczny i systemy rządów; **(III)** demokracji bezpośredniej; **(IV)** systemów wyborczych.

Ad. I. Ważne miejsce w dorobku Habilitantki stanowią analizy poświęcone instytucji władzy wykonawczej w państwach europejskich. Potwierdza to w szczególności praca przygotowana wspólnie z prof. Eugeniuszem Zielińskim, pt. *Rządy w państwach Europy* (t. 1, Warszawa 2003, s. 334; t. 2, Warszawa 2005, s. 384). Walorem opracowania jest syntetyzujące i nowatorskie zaprezentowanie zagadnienia instytucji rządu w ujęciu politologicznym, łączące zarówno podejście instytucjonalno-normatywne jak i analizę funkcjonalno-empiryczną. W tej grupie problemowej mieszczą się także prace: *Pozycja ustrojowa rządu w V Republice w świetle reformy konstytucyjnej z 2008 r.*, „Prawo i Polityka” 2010, nr 1 (2), s. 7–34; *Powoływanie i odpowiedzialność polityczna rządu w praktyce ustrojowej V Republiki Francuskiej*, [w:] *Mechanizmy sprawowania władzy*, red. J. Błuszkowski, J. Zalesny, „Studia Politologiczne” 2010, vol. 18, s. 99–131. W przypadku pierwszego tekstu Autorka analizuje pozycję ustrojową rządu uwzględniając kontekst nowelizacji konstytucji, jaka miała miejsce we Francji w 2008 r. W drugim artykule chodzi o ocenę rozwiązań zmierzających do kreacji zrjonalizowanego parlamentaryzmu. Habilitantka kontynuuje ten wątek w kolejnych publikacjach, ale nie ogranicza swoich zainteresowań naukowych wyłącznie do władzy wykonawczej w V Republice. W pracy pt. *Prezydent w państwach współczesnych – modernizacja instytucji*, red. J. Osiński (Warszawa 2009), jest Autorką czterech rozdziałów poświęconych instytucji prezydenta Francji,

Portugali, Irlandii i Włoch. Habilitantka darzy szczególnym zainteresowaniem badawczym Francję i Włochy. Z perspektywy tej ocenia również instytucję prezydenta w Polsce, czego przykładem jest artykuł opublikowany wspólnie z Jarosławem Szymankiem, pt. *Odpowiedzialność Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej*, [w:] *Instytucja prezydenta w Polsce i we Włoszech*, red. J. Kielin-Maziarz, J. Wawrzyniak, Warszawa 2014, s. 148–166, gdzie analizowana jest pozycja ustrojowa głowy państwa w kontekście reform konstytucyjnych, m.in. we Włoszech i Francji.

Ad. II. Druga grupa osiągnięć naukowych Habilitantki dotyczy modernizacji rządu w wymiarze strukturalnym, funkcjonalnym i terytorialnym. Autorka koncentruje swoją uwagę na analizie zmian systemu władzy lokalnej i samorządu terytorialnego we Francji i Włoszech. Identyfikuje główne tendencje rozwojowe. W szczególności zwraca uwagę na specyfikę włoską. Bada tendencje rozwojowe zachodzące w administracji publicznej w szerszym kontekście systemowym posługując się narzędziami typowymi dla badań politologicznych.

Ad. III. W obszarze dotyczącym instytucji demokracji bezpośredniej, Habilitantka zajmowała się badaniem instytucji referendum ratyfikacyjnego w procesie integracji europejskiej. Na uwagę zasługują przede wszystkim stawiane pytania, bo te są w nauce najważniejsze. Habilitantka dociekała w jakim stopniu instytucja referendum może stanowić naturalny wentyl bezpieczeństwa w momentach zaburzeń funkcjonowania systemu demokratycznego poprzez uruchamianie mechanizmu korygującego procesy decyzyjne i łagodzącego niewydolności formuły przedstawicielskiej, a w jakim stopniu instytucja ta staje się instrumentem niesterowalnym, nieprzewidywalnym w skutkach i tym samym zagrażającym utrzymaniu równowagi systemowej.

Ad. IV. Pierwszym pod względem chronologicznym obszarem zainteresowań badawczych Habilitantki są Włochy, a wspomniana książka *Reforma instytucji politycznych Republiki Włoskiej...*, jest wizytówką naukową Habilitantki. Dr Bokszczanin-Gołaś należy do szczupłego grona wybitnych politologów polskich – italianistów. Wniosła znaczący wkład do badań mechanizmów funkcjonowania systemu politycznego Republiki Włoskiej. Jest uznaną specjalistką w zakresie przejścia od tzw. Pierwszej do Drugiej Republiki. W swoich badaniach przekracza ramy tzw. tranzytologii. Wykazuje, że transformacja systemowa, czyli przejście z Pierwszej do Drugiej Republiki, polega na zmianach strukturalnych. Ich podstawą są reformy konstytucyjne.

3. Najważniejsze osiągnięcie naukowo-badawcze (analiza jakościowa)

Zasadniczym przedmiotem oceny dorobku naukowego Habilitantki jest monografia naukowa pt. *Hybrydyzacja demokracji lokalnej w państwach Europy Południowej (Francja, Hiszpania, Włochy)*, Warszawa 2019, s. 379. Analizując tę monografię w kontekście całego dorobku naukowego dr Bokszczanin-Gołaś należy stwierdzić, że stanowi ona swoiste zwieńczenie wieloletnich badań prowadzonych nad kwestiami funkcjonowania systemów politycznych w warunkach demokracji. Wybór tematu na monografię naukową należy uznać za oryginalne przedsięwzięcie badawcze, stanowiące próbę połączenia na gruncie politologii badań z zakresu zmian modelu demokracji oraz instytucjonalizacji nowych form partycypacji obywatelskiej na poziomie wspólnoty lokalnej. Wkład ten uznać należy za nowatorski, gdyż badania dotychczasowe odnoszą się zazwyczaj do wybranych przypadków. Zaznaczyć należy, że przedsięwzięcie Habilitantki nie było łatwe w realizacji zważywszy na: (a) niewielką liczbę podobnych opracowań w języku polskim, do których można byłoby się odwołać przy prowadzeniu badań naukowych; (b) multidyscyplinarny charakter badań z zakresu studiów nad demokracją lokalną. Autorka musiała także zmierzyć się z wyzwaniem jakie wynika z ze zjawiska intensywnego rozpowszechniania się idei i nowych praktyk uczestnictwa w szeroko pojętej sferze demokratycznej. Nakazuje to zidentyfikowanie nowych kierunków rozwojowych znajdujących potwierdzenie nie tylko na gruncie funkcjonowania społeczności lokalnych.

Stan badań a recenzowana praca. Należy zauważyć, że przedmiotem monografii jest funkcjonowanie instytucji oraz mechanizmów demokratycznych na poziomie lokalnym, ze szczególnym uwzględnieniem nowych form partycypacji obywatelskiej. Tymczasem – jak Habilitantka trafnie zauważa – dotychczasowe badania najczęściej odnosiły się do wybranych przypadków, które zaliczyć można do „dobrych rządów” i trudno jest na tej podstawie dokonać empirycznej weryfikacji tezy o dokonujących się realnych zmianach w sferze demokracji w ramach funkcjonowania jednostek samorządu terytorialnego. Z powyższego względu recenzowana praca jest próbą uzupełnienia dostępnej wiedzy w tym zakresie oraz propozycją wypełnienia zauważonego deficytu. Na etapie konceptualizacji recenzowanego badania szczególną wartość heurystyczną miał paradygmat demokratycznej modernizacji, opierający się na podejściu interdyscyplinarnym o charakterze dynamicznym, procesualnym i systemowym. Termin „hybrydalność” użyty został w odniesieniu do demokracji lokalnej i rozumiany jest w znaczeniu koegzystencji różnych modeli instytucjonalnych oraz procesów politycznych, „hybrydyzacja” zaś oznacza mieszanie się procesów zmian zachodzących w lokalnych systemach demokratycznych. Założonym celem badawczym monografii jest w wymiarze teoretycznym wypracowanie koncepcji hybrydyzacji demokracji lokalnej w

wariancie południowoeuropejskim. Habilitantka kierowała się podwójną intencją: ukazania ciągłości procesów z jednej strony oraz uwypuklenia aktualnej fazy przemian, ze wskazaniem na ich intensywność oraz jakościową odrębność. Zgodnie z powyższym, intencją naukową była **realizacja dwóch celów badawczych**: ukazanie ciągłości procesów oraz uwypuklenie aktualnej fazy przemian demokracji lokalnej we Francji, Hiszpanii i Włoszech, uwzględniając ich szczególną intensywność i jakościową odrębność.

Centralny problem badawczy. Zagadnienie badawcze, o czym częściowo już wspomniano, dotyczy demokracji lokalnej. Habilitantka przyjmuje założenie, że analiza kontekstu polityczno-instytucjonalnego jest kluczowa w badaniach nad ukształtowaniem się modelu demokracji lokalnej. Czynniki instytucjonalne mają znaczenie decydujące, ale współwystępują tu również inne bodźce takie jak relacje interpersonalne, nieformalne wpływy i oddziaływania, których znaczenie wzrasta odwrotnie proporcjonalnie do wielkości wspólnoty. Wyróżnionymi determinantami w wymiarze proceduralnym są: system wyborczy; normatywne konstrukcje instytucji; struktura samorządu terytorialnego; model władzy i relacji w układzie horyzontalnym i wertykalnym; mechanizmy funkcjonowania lokalnych systemów władzy; sposób i ciąg dochodzenia do mikro-rozstrzygnięć publicznych i administracyjnych; mechanizmy uczestnictwa, kontroli i konsultacji. Zestaw badanych zjawisk i problemów oraz diagnozowanych deficytów, a tym samym wyzwań stojących na drodze implementacji „właściwego” modelu dobrego rządzenia lokalnego („mieszanego”), uwarunkowany był przez odniesienie się do następujących problemów szczegółowych: (a) stopnia powszechności i trwałości zaangażowania mieszkańców, ich aktywności w przewidzianych procedurach i instytucjach demokracji lokalnej; (b) dystansu i niechęci radnych i pracowników biurokracji lokalnej do mechanizmów partycypacyjnych; (c) rozważenia gry toczonej przez lokalne grupy interesu (w tym często ambiwalentnej roli mediów lokalnych), towarzyszą temu zjawiska patologiczne (korupcja, nepotyzm, klientelizm), także presja ze strony zorganizowanej przestępczości; (d) ryzyko nasilenia się zachowań i tendencji populistycznych, które powiązane są ze zjawiskiem zmierzchu tradycyjnych partii politycznych; (e) kosztów finansowych i organizacyjnych, a także odniesienia się do czasochłonności procedur partycypacyjnych; (f) kwestii wykorzystania nowych mediów, umiejętności posługiwania się nowymi narzędziami technologicznymi przez obywateli i pracowników administracji lokalnej (rola Internetu); (g) roli oferty edukacyjnej dla kształtowania obywatelskości w kontekście promowania edukacji uwarunkowanej przez wymogi rynku i postęp technologiczny; (h) zagadnienia zróżnicowania kapitału społecznego w poszczególnych wspólnotach lokalnych.

Hipotezy. Hipoteza kierunkowa ujęta została w formie zdań twierdzących: w państwach Europy Południowej zachodzi proces hybrydyzacji demokracji lokalnej przejawiający się „w nowej artykulacji rozwiązań instytucjonalnych, eksperymentowanych innowacyjnych praktykach i towarzyszących im procesach politycznych. Jest on w zauważalnym stopniu determinowany przez uwarunkowania odziedziczone z przeszłości, natomiast szczególnie istotną rolę odgrywają czynniki kontekstualne wynikające z bieżącej dynamiki politycznej, społecznej i ekonomicznej” (s. 12). Tak wyrażona hipoteza, jako twierdzenie tymczasowe, które należy zweryfikować, **spełnia warunek poprawności metodologicznej** określając oczekiwaną zależność między co najmniej dwoma zmiennymi.

Zakres pracy (przedmiot badań) został w znacznej mierze zdefiniowany poprzez cele badawcze omówione szczegółowo przez Habilitantkę. Zgodzić się należy ze stwierdzeniem, że przeprowadzone badanie nie wyczerpuje zapewne wszystkich kwestii związanych z jego przedmiotem, gdyż „w wyniku postępowania badawczego wyłoniły się nowe pytania i zagadnienia, które mogą być przedmiotem odrębnych, pogłębionych analiz” (s. 15). Tym nie mniej, demokracja lokalna ukazana została w sposób przekrojowy i wielowątkowy, a zaproponowana strategia badawcza mająca charakter holistyczny została zrealizowana.

Struktura pracy wydaje się logiczna. Rozdział pierwszy ma charakter wprowadzający. Poświęcony został rozważaniom teoretycznym oraz założeniom metodologicznym. Mowa tam między innymi o kryteriach na podstawie których można badać demokrację lokalną oraz o warunkach jej funkcjonowania. Habilitantka trafnie odnosi się do archetypu organizacyjnego demokracji lokalnej jakim była grecka *polis*. Omawia modele demokracji lokalnej. Przedstawia wyczerpująco zestaw zastosowanych metod badawczych (s. 53 i nast.), zauważając że polityce zmiany instytucjonalnej towarzyszy często „inżynieria instytucjonalna” (s. 48). Ostatnia część rozdziału poświęcona została zagadnieniom terminologicznym. W rozdziale drugim, Habilitantka koncentruje swoją uwagę na determinantach demokracji lokalnej w państwach Europy Południowej, we Francji, Hiszpanii i Włoszech, eksponując przesłanki natury historycznej, politycznej i kulturowej. Rozdział trzeci, to analiza demokracji lokalnej i systemu samorządowego w powyższych państwach w oparciu o aktualnie obowiązujące rozwiązania ustrojowe. Problematyka ta rozwinięta została w rozdziale czwartym, który dotyczy instytucji demokracji lokalnej w ujęciu normatywnym. Rozdział piąty, to praktyka systemu instytucjonalnego demokracji lokalnej w perspektywie funkcjonalnej. Problematyka rozdziału szóstego skoncentrowana jest na dwóch ostatnich dekadach. Dotyczy innowacyjnych instrumentów i mechanizmów partycypacji obywatelskiej na szczeblu lokalnym. Zakończenie jest podsumowaniem przeprowadzonego badania,

stosowanie do celów określonych we wstępie. Ostatnim fragmentem monografii jest bibliografia.

Metody i techniki badawcze. Habilitantka odwołała się do kilku metod. Istotną rolę odegrała analiza instytucjonalno-prawna, historyczna (genetyczna), analiza systemowa, elementy analizy statystycznej oraz antropologii polityki. Połączenie różnych metod wynikało z podejścia neoinstytucjonalnego. Habilitantka przyjęła, tak jako rozumiane to jest w politologii, że ustalenie zależności między lokalną kulturą polityczną i funkcjonowaniem demokracji a instytucjonalną polityką na szczeblu lokalnym wymaga uwzględnienia wielosektorowych oddziaływań, w odróżnieniu od tradycyjnego założenia o „determinizmie” kulturowym. Instytucjonalne ramy funkcjonowania samorządów i demokracji lokalnej, a w szczególności uczestnictwo w decydowaniu publicznym, były centralną osią rozważań. Problemy te analizowane były w kontekście oceny procesu „samorządzenia” gminami oraz pozostałymi jednostkami samorządowymi i lokalnymi. Zaznaczyć należy, że Habilitantka podzielając pogląd o zasadności zastosowania wieloaspektowej perspektywy metodologicznej w badaniu instytucji politycznych przyjęła zdecydowanie neoinstytucjonalne podejście w wyjaśnianiu procesu hybrydyzacji, trzymając się trzech fundamentalnych filarów na jakich wsparta jest demokracja lokalna: (a) praw podstawowych i sprawiedliwości realizowanej na poziomie lokalnym; (b) instytucjach reprezentatywnych odpowiedzialnych przed wyborcami z uwzględnieniem złożonych mechanizmów demokracji bezpośredniej oraz konsultacji społecznych; (c) partycypacji obywatelskiej przejawiającej się w różnych formach aktywności publicznej.

Styl naukowy narracji i sposób zastosowania teorii (w tym wykorzystanie literatury przedmiotu). Odnosząc się do merytorycznej warstwy książki należy stwierdzić, że cechuje ją duża staranność. Tym niemniej odnotować należy kilka deficytów. Habilitantka informuje precyzyjnie czym spowodowany jest wybór trzech wspomnianych państw. Nie wyjaśnia jednak dlaczego badając demokrację lokalną w Europie Południowej pomija Grecję i Portugalię. Tym bardziej, że Grecję, Portugalię, Hiszpanię i Włochy łączy problem tzw. transformacji systemowej, zaś przynależność Francji do Europy Południowej poddawana jest w wątpliwość (zob. L. Morlino, *Democrazie tra consolidamento e crisi. Partiti, gruppi e cittadini nel Sud Europa*, Il Mulino, Bologna 2008). Po drugie, Habilitantka poświęca uwagę samorządowi lokalnemu i modelom demokracji lokalnej w Europie Zachodniej (s. 28 i nast.), ale pomija tradycję samorządu i demokracji w Szwajcarii, gdzie gminy są starsze niż kantony. Zauważyć należy w tym miejsce, że polscy przedstawiciele teorii państwowego charakteru samorządu jako formy identycznej z decentralizacją administracji wnieśli ogromny wkład do

europejskich badań nad systemami władzy lokalnej. Przykładem są pionierskie prace Jerzego Panejki (Id., *Samorząd komunalny w Szwajcarii*, „Samorząd Terytorjalny” 1930, z. 1., s. 24 i nast.; Id., *Geneza i podstawy samorządu europejskiego*, Księgarnia św. Wojciecha, Wilno 1934). Panejko uległ wprawdzie zapomnieniu z różnych względów, ale prezentowane przez niego poglądy są w dalszym ciągu żywe i istotne.

Wprawdzie Autorka wykazuje się bardzo dobrą wiedzą z zakresu teorii demokracji oraz samorządu terytorialnego, wskazać jednak można przynajmniej trzy ważne opracowania włoskie mające wartość uniwersalną, które zostały pominięte: F. Gelli (a cura), *La democrazia locale tra rappresentanza e partecipazione*, Franco Angeli, Milano 2005; M. Paci (a cura), *Welfare locale e democrazia partecipativa*, il Mulino, Bologna 2008; I. Spano, *Per l'autogoverno della società civile. La politica che c'è ha bisogno di una sola cosa: la politica che non c'è*, Nexus, Battaglia Terme 2018.

Tytułem podsumowania wskazać należy, że wyniki przeprowadzonych przez Habilitantkę badań pozwalają na stwierdzenie iż zachodzi korelacja między wymiarem strukturalnym i funkcjonalnym a aktywnością podmiotów politycznych, która determinuje proces modelowania instytucjonalnego systemu lokalnego, wpływając na dynamikę rozwojową w zakresie funkcjonowania demokracji lokalnej. Autorce recenzowanej monografii udało się: usystematyzować wiedzę na temat przeobrażeń demokracji lokalnej; przeprowadzić udaną konceptualizację i operacjonalizację wykonanych badań, ze szczególnym uwzględnieniem konceptu hybrydyzacji w ramach stosowanych rozwiązań; zaprezentować propozycję doktrynalno-wyjaśniającą; przeprowadzić analizę empiryczną demokracji lokalnej na przykładzie Francji, Hiszpanii i Włoch; rozszerzyć perspektywę prowadzonych badań oraz stosowanych rozwiązań zgodnie z podejściem interdyscyplinarnym.

Uwagi edytorskie oraz inne. W monografii znalazłem kilka drobnych uchybień formalno-technicznych. Zdarzają się odsyłacze do literatury w dolnych przypisach pozbawione nazw wydawnictw. Podobnie jak niekompletne informacje o niektórych pracach pod redakcją. Zauważyłem też niepoprawny inicjał imienia współautora (s. 26, przyp. 33 – jest J. Gliński, powinno być P. Gliński). Są nieoznaczone powtórzenia w przypisach (zob. s. 30, przyp. 52 i 54). Koncepcja *New Public Management* (NPM) wyjaśniona została na s. 30 i nie powinna być traktowana na kolejnych stronach monografii, jak gdyby pojawiła się po raz pierwszy. Przypis 286 na s. 92 jest nieczytelny, podobnie jak przyp. 306 na s. 99. Problem konsolidacji i znoszenia prowincji opisany na s. 265 został wcześniej wyjaśniony na s. 178. Źródło podane w przyp. 21, s. 323 (T. Schiller), nie pojawia się w bibliografii. Uwagi

merytoryczne: w podanym przypisie 132 (s. 131), M.L. Salvadori pisze na podanej stronie o opozycji tworzonej przez siły antypaństwowe; trudno przyjąć, że S. Tarrow (przyp. 128, s. 251), w pracy wydanej w 1979 r. opisał zjawisko, które pojawiło się dopiero po 1993 r. **Reasumując**, zauważyć należy że uzyskanie jakichkolwiek osiągnięć naukowych zależne jest od posiadania odpowiedniej wiedzy i umiejętności posługiwania się nią. Mówiąc bardziej zwięźle, zależy od kompetencji naukowych. Habilitantka wykazała się w przedstawionej monografii zarówno wiedzą fachową opartą na erudycji ogólnej jak również praktyczną umiejętnością posługiwania się nią w celu rozwiązania wyznaczonego przez siebie zadania eksploracyjnego. Recenzent jest przekonany, że ocenianą pracę charakteryzuje: (a) brak sprzeczności występujących twierdzeń; (b) tożsamość treści pojęć występujących w tych twierdzeniach oraz (c) dostateczność uzasadnień, tam gdzie występują. Habilitantka wykazała się niewątpliwie opanowaniem stylu naukowego. Uwzględniając zaś pozostały Jej dorobek naukowy należy zauważyć, że: po pierwsze, koncentruje się on wokół kilku powiązanych ze sobą merytorycznie obszarów; po drugie, poszczególne teksty napisane są z dużą dbałością językowo-stylistyczną i stanowią efekt bardzo rzetelnych analiz; po trzecie, godny pochwały jest udział w takich pracach zbiorowych, które stanowią wyraz spójnej koncepcji redakcyjnej, nie są zaś zbieraniną przypadkowych tekstów.

4. Udział w krajowych i międzynarodowych projektach badawczych

Dr Bokszczanin-Gołaś brała udział w ośmiu krajowych programach badawczych. W ramach zagranicznych pobytów badawczych realizowała dwa projekty finansowane ze środków rządu Republiki Francuskiej; indywidualny projekt badawczy ze środków Uniwersytetu Genewskiego realizowany przez dwa miesiące w Szwajcarii; jeden projekt prowadziła we Włoszech, który finansowany był przez okres dwóch miesięcy ze środków rządu Republiki Włoskiej; Habilitantka odbyła też staż badawczy w ramach stypendium uzyskanego z Uniwersytetu w Padwie.

5. Referaty wygłoszone na krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych

Habilitantka wykazała się znaczącą aktywnością naukową w formie czynnego udziału w konferencjach i seminariach naukowych. Blisko dziesięcioletnie badania dotyczące problematyki demokracji lokalnej zaowocowały licznymi wystąpieniami na konferencjach międzynarodowych organizowanych w Polsce oraz za granicą, między innymi w Rydze, w Pradze, w Turynie i Hong Kongu.

6. Otrzymane nagrody i wyróżnienia za działalność naukową

Dr Bokszczanin-Gołaś wyróżniona została nagrodami rektorów SGH i UW za udział w publikacjach naukowych oraz współautorstwie książek. Także nagrodą J.M. Rektora UW za działalność naukową oraz stypendium za osiągnięcia naukowe.

7. Dorobek dydaktyczno-popularyzatorski

Dorobek Habilitantki w tym zakresie związany jest głównie z zajęciami dydaktycznymi prowadzonymi w instytutach Wydziału Dziennikarstwa i Nauk Politycznych UW oraz w Wyższej Szkole Administracji Społecznej w Warszawie. Także z wykładami i konsultacjami prowadzonymi w Rydze w latach 2013 i 2014. Habilitantka jest promotorem 151 prac licencjackich i 69 prac magisterskich. Popularyzowała naukę działając w Stowarzyszeniu Francja-Polska. Komentowała bieżące wydarzenia polityczne dotyczące Francji i Włoch dla programów Polskiego Radia, Radia TOK FM, telewizji Polsat i TVN 24, radiowych rozgłośni regionalnych, prasy codziennej, czasopism papierowych i elektronicznych.

8. Konkluzja

Biorąc pod uwagę wszystkie przedstawione wyżej racje stwierdzam, że dorobek naukowy Pani dr Izoldy Bokszczanin-Gołaś **jest wystarczający do ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego**. Przemawia za tym szereg racji i argumentów wspomnianych wcześniej. Za najistotniejsze uznaję: **(a)** wysoki poziom prowadzonych badań w kilku związanych z sobą obszarach oraz publikowanie ich wyników w miejscach nieprzypadkowych – w dobrych czasopismach i rzetelnych opracowaniach zbiorowych; dorobek ten został znacznie pogłębiony po uzyskaniu stopnia naukowego doktora; **(b)** umiejętne łączenie zainteresowań z pracą dydaktyczną; **(c)** znaczące zaangażowanie się w promowanie współpracy międzynarodowej. Przedstawiony do oceny dorobek spełnia kryteria wymienione w art. 16 *Ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule naukowym w zakresie sztuki* z dnia 14 marca 2003 r., a także kryteriów oceny osiągnięć osób ubiegających się o stopień doktora habilitowanego zawarte w Rozporządzeniu MNiSW z 30 października 2015 r. w *sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora*.

Na tej podstawie, przedstawione podanie habilitacyjne uznaję za w pełni uzasadnione i wnioskuję o nadanie dr Izoldzie Bokszczanin-Gołaś stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w **dyscyplinie nauk o polityce**, które odpowiadają **dyscyplinie nauki o polityce i administracji** wg nowej klasyfikacji.

Prof. dr hab. Zbigniew Machelski

Koszęcin, dnia 16 grudnia 2019 r.